

Keyfiyyət və əhatəlilik

Milli qiymətləndirmənin nəticələri təhlil olunub

Ümumi təhsil pilləsində təhsilalanların biliyinin qiymətləndirilməsi, monitorinqinin aparılması Təhsil Nazirliyinin prioritet hesab etdiyi məsələlərdəndir. Müxtəlif siniflərdə ayrı-ayrı fənlər üzrə keyfiyyət dəyişikliklərini dəyərləndirmək məqsədilə Təhsil Nazirliyi 01-11 iyun tarixlərində növbəti dəfə milli qiymətləndirmələr təşkil edib. Sistemli tədqiqat şəklində aparılan milli qiymətləndirmənin keçirilməsində məqsəd etibarlı məlumatların toplanması, təkliflərin verilməsi və problemlərin həll edilməsi üçün konkret istiqamətləri müəyyənləşdirməkdir.

“Məqsədi təhsilin keyfiyyətini müəyyənləşdirməkdir”

Təhsil Nazirliyinin ümumi təhsildə məzmun, tədris və qiymətləndirmə şöbəsinin Qiymətləndirmə sektorunun müdiri Anar Mirzəzadə 2020-2021-ci tədris ilində artıq 2 milli qiymətləndirmə təşkil olunduğunu bildirib: “19 dekabr 2020-ci il tarixində onlayn (“Virtual məktəb” platformasında) keçirilmiş milli qiymətləndirmədə 3500-ə yaxın ümumi təhsil müəssisəsinin IV, VI və IX siniflərində təhsil alan 189 445 şagird iştirak edib. Məktəblilər tədris dili, riyaziyyat və xarici dil fənləri üzrə qapalı test suallarını cavablandırıblar. Qiymətləndirmədə iştirak edən şagirdlərin 53 faizini oğlanlar təşkil edib. İştirakçıların 88 faizi Azərbaycan bölməsi üzrə təhsil alanlar olub”.

Anar Mirzəzadə qeyd edib ki, gender üzrə müqayisədə, qızlar bütün fənlər üzrə daha yaxşı nəticə göstərib: “Siniflər üzrə müqayisədə isə IV sinif şagirdləri (37 faiz) daha fəal olub. Ərazi vahidləri üzrə müqayisə zamanı şəhər məktəblərində təhsil alan şagirdlərin nəticələrinin rayon məktəblərində təhsil alan şagirdlərlə müqayisədə daha yüksək olduğu qeyd olub. Belə ki, şəhər məktəbləri üzrə orta müəvəffəqiyyət göstəricisi 73,7, rayon məktəbləri üzrə isə 64,7 faiz olub. Rayon və şəhərlər ayrı-ayrılıqda müqayisə edildikdə ən yaxşı nəticəni Sumqayıt şəhəri (76,8 faiz), ən aşağı nəticəni isə Saatlı rayonu (54 faiz) göstərib.

2021-ci ilin 5-12 mart tarixlərində keçirilmiş milli qiymətləndirmədə isə 7000-ə yaxın şagird iştirak etmişdir. Qiymətləndirmə COVID-19 pandemiyasının tələb etdiyi gigiyenik şərtlərə uyğun olaraq ölkənin təsadüfi seçilmiş 20 regionunda keçirilmişdir”.

Nazirlik rəsmisi növbəti milli qiymətləndirmənin cari ildə keçirilənlərdən fərqli olaraq həm əyani (seçilmiş siniflər üzrə), həm də onlayn (“Virtual məktəb” platforması üzərindən) formatda təşkil olunacağını da sözlərinə əlavə edib: “İyun ayının ilk ongünlüyündə növbəti milli qiymətləndirmə aparılır. 1 iyun tarixindən başlayan milli qiymətləndirmə prosesində ilk növbədə IV, VI və IX sinif şagirdləri əyani şəkildə müvafiq olaraq riyaziyyat, tədris dili və xarici dil, eləcə də təbiət fənləri üzrə sualları cavablandırıblar. 2 iyun tarixindən isə II-VIII və X sinif şagirdləri onlayn formatda ayrı-ayrı fənlər üzrə müxtəlif sayda tapşırıqları cavablandırıblar.

Milli qiymətləndirmənin ümumi məqsədi təhsilin keyfiyyətini müəyyənləşdirmək olsa da, müxtəlif illərdə aparılan qiymətləndirmə tədqiqatının hər biri xüsusi məqsədə malik olur.

1-11 iyun tarixlərində təşkil olunması nəzərdə tutulan milli qiymətləndirmənin əsas məqsədi pandemiya dövründə müxtəlif fənlər üzrə tədrisin keyfiyyətinin öyrənilməsidir”.

“Milli qiymətləndirmə tədqiqatlarının uğurla həyata keçirilməsi üçün ən vacib şərtlərdən biri”

Təhsil Nazirliyi yanında İctimai Şuranın sədr müavini Nadir İsmayılov da milli qiymətləndirmə ilə bağlı fikirlərini bizimlə bölüşüb: “Hesab edirəm ki, təhsilin keyfiyyətinə nəzarət etmək üçün milli qiymətləndirmə adlandırıldığı müddətdə şagirdlərin məktəbdaxili qiymətləndirmə nəticələrinə təsir etməyən, bu kimi tədqiqat xarakterli qiymətləndirmələrin təşkil olunması ümumi təhsil pilləsində fənlər üzrə keyfiyyət dəyişikliklərini dəyərləndirməklə yanaşı

naşı həm də elektron sistemin texniki dəyərlərinin qiymətləndirilib, hansı problemin olduğunu öyrənməyə və gələcəkdə bunun qarşısını almağa imkan yaradır.

Respublikamızda ilk milli qiymətləndirmə pilot layihə şəklində 5-14 may 2003-cü il tarixlərində keçirilib. Həmin vaxtdan başlayaraq milli qiymətləndirmə müxtəlif siniflərdə ayrı-ayrı fənlər üzrə keyfiyyət dəyişikliklərini dəyərləndirmək, şagirdlərin təlim nəticələrinə təsir edən amilləri öyrənməklə, təhsilin vəziyyəti haqqında etibarlı məlumatların toplanması, təkliflərin verilməsi, problemlərin həlli üçün konkret istiqamətlərin müəyyənləşdirilməsi məqsədilə il 3-5 ildən bir təşkil olunur. Milli qiymətləndirmə keçirilərkən əvvəlcədən qarşıya məqsədlər (xüsusi və ümumi) qoyulur ki, bu da yeni təlim strategiyalarının, fəal təlim metodlarının sərəməliliyinin, müəllimlərin fənn kurikulumlarına nə dərəcədə yaradıcı yanaşmasını, şagirdlərin təlim nailiyyətləri ilə yanaşı onların şəxsiyyət və vətəndaş kimi formalaşmasını müəyyən etmək üçün lazımı məlumatların toplanması ilə nəticələnir. Milli qiymətləndirmə tədqiqatlarının uğurla həyata keçirilməsi üçün ən vacib şərtlərdən biri həqiqiliyin və etibarlılığın tələblərini ödəyən qiymətləndirmə vasitələrinin hazırlanmasıdır.

Onu da qeyd edək ki, şagirdlərin təlim nəticələri haqqında toplanmış məlumat sistemli olmadıqda müəyyən prinsiplərə (məlumatın toplanması, təhlili, istiqamətlərin müəyyənləşdirilməsi, problemlərin həlli) əsaslanmış monitorinqin aparılmasında da çətinlik yaranır. Milli qiymətləndirmənin əsas məqsədi şagirdlərin təlim nəticələrinə təsir edən amilləri öyrənməklə təhsilin vəziyyəti haqqında məlumat toplamaq, perspektivləri, gələcək fəaliyyəti müəyyənləşdirmək olan milli qiymətləndirmə sis-

temli araşdırmanın tələblərinə cavab verən tədqiqatdır.

Bir məqamı da nəzərə almaq lazımdır ki, ötən ilin dekabrında I yarımlın yekunları ilə əlaqədar keçirilən milli qiymətləndirmədə texniki səbəbdən imtahanı bitirə bilməyən şagirdlərin nəticəsini öyrənmək mümkün olmamışdı, texniki olaraq bu imtahanda iştirak edə bilməyən şagirdlər üçün budəfəki milli qiymətləndirmə onlara yeni imkan yaradacaq. Bir də ki, milli qiymətləndirmədə şərt deyil ki, bütün fənləri qiymətləndirəsən. Elə vaxt olub ki, ancaq tədris dili, riyaziyyat fənləri qiymətləndirilib. Builki milli qiymətləndirmədə tədqiqat üçün müəyyən edilmiş digər fənlər salınır. Ola bilsin ki, növbəti qiymətləndirmələrdə başqa fənlər salınsın”.

“Milli qiymətləndirmənin nəticələri şagirdlərin məktəbdaxili qiymətləndirmə nəticələrinə təsir etmir”

Bakı şəhəri MLK-nın tarix müəllimi, tarix üzrə fəlsəfə doktoru, Əməkdar müəllim İlqar Abdullayev də milli qiymətləndirmənin vacibliyindən danışır. O, ümumi təhsil pilləsində fənlər üzrə keyfiyyət dəyişikliklərini dəyərləndirmək məqsədilə növbəti milli qiymətləndirmə təşkil olunmasını təqdirəlayiq hal olduğunu deyib:

“Milli qiymətləndirmə tədqiqatında iştirak edəcək şagirdlər arasında sosial-iqtisadi vəziyyətə dair sorğu keçirilməsi də nəzərdə tutulur.

Qeyd edək ki, milli qiymətləndirmə tədqiqatı məktəbdaxili summativ qiymətləndirmə ilə qarışdırılmamalıdır. Milli qiymətləndirmə təhsilin keyfiyyətinə nəzarət etmək üçün ümumi təhsil müəssisələrində aparılan tədqiqatdır. Milli qiymətləndirmənin nəticələri şagirdlərin məktəbdaxili qiymətləndirmə nəticələrinə təsir etmir.

Ümidvaram ki, bu milli qiymətləndirmə ümumilikdə təhsilimizdə olan problemlərin aşkar çıxarılmasında, sonradan isə onların aradan qaldırılmasında mühüm rol oynayacaq”.

“Milli qiymətləndirmə həm də müxtəlif illərdə təhsildə baş verən keyfiyyət göstəricilərinin indikatoru funksiyasını daşıyır”

Astara Rayon Təhsil Şöbəsinin müdiri Rəşad Həsənov milli qiymətləndirmənin təhsilimizin inkişafına yönəlmiş bir proses olduğunu diqqətə çatdırıb. Ümumi təhsilin bütün pillələri üzrə keçirilən qiymətləndirmənin vacibliyindən danışır: “Təhsilin keyfiyyət göstəricilərini tez-tez müəyyən etmək, bu istiqamətdə tədqiqatlar aparmaq, qarşıda qoyulan hədəflərə çatmaq üçün atılan ən vacib addımlardandır. Nəzərə alaq ki, milli qiymətləndirmə həm də müxtəlif illərdə təhsildə baş verən keyfiyyət göstəricilərinin indikatoru funksiyasını daşıyır. Bununla biz illər üzrə həm bölgələr, həm rayonlar, həm də ayrı-ayrılıqda məktəblərin belə təlim nəticələrini yenedən müqayisəli şəkildə monitorinqini apara bilərik. Onu da qeyd edim ki, aparılan tədqiqatlar nəticəsində nəticələrin ictimaiyyətə açıqlanması da çox təqdirəlayiq addımlardandır”.